

ASKV/Steunpunt vluchtelingen

Jaarverslag 2023

Hulpverlening • Medische opvang • Politieke lobby
www.askv.nl • Tel: 020 627 2408

Inhoud

Beste lezer	5
1 Visie, missie en organisatie	6
Visie	6
Missie	6
Uitgangspunten	6
Organogram ASKV	8
Inleiding	9
Groeien naar een volwassen organisatie	9
Lobby en campagne	10
Vernieuwing teams en afdelingen	10
Een financieel toekomstbestendig ASKV	10
Vooruitblik 2024	13
2 Maatschappelijke en juridische hulpverlening	14
Algemene resultaten	14
Juridische resultaten	16
Maatschappelijke resultaten	17
Het verhaal van Rami en Tamara	21
3 Project Staatloosheid	22
Betrokkenheid doelgroep	22
Juridische begeleiding	24
Lobby en belangenbehartiging	25
Het verhaal van Julia: van deelnemer naar docent	26
4 Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO)	28
Verduurzaming van PAO in de organisatie	28
Cursussen en Praktijkleertrajecten	28
Nederlandse les	30
PAO-Ambassade	30
Recht op Onderwijs	31
Algemene resultaten	32
5 Lobby & campagne	34
De Commissie menselijke maat	34
Verkiezingen	35
Landelijke Vreemdelingen Voorziening	36
Verhalen van cliënten	36
6 Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO)	38
Achtergrond en doelgroep	38
Financiering	38
Werkwijze	40
MOO-vakantie	44
Resultaten	46
Samenwerking en ontwikkelingen in 2023	46
COPPA	47
Het verhaal van Gloria	48
Terugkeer	49
Het verhaal van Mohammed	51
Dienstreizen	52
Vooruitblik 2024	54
7 Raad van Toezicht	56
Dankwoord	58
Colofon	59

In dit jaarverslag leest u wat het ASKV in 2023 bereikt heeft

Beste lezer,

2023 was een bewogen jaar. Door de val van het kabinet en winst voor rechts is er voor ons een politiek onzekere tijd aangebroken. Niet alleen voor het ASKV zelf, maar ook voor onze doelgroep: mensen die (nog) geen geldige verblijfsvergunning hebben. Als ASKV willen we in deze tijd onze verantwoordelijkheid nemen waar moet. We willen regie pakken, verbinden en faciliteren. Waar nodig koersbepalend zijn.

Ondanks alle politieke turbulentie heeft het ASKV zich ook in 2023 hard gemaakt voor een kwetsbare groep mensen. Met onze hulpverlening, medische opvang en lobby- en campagneactiviteiten hebben we met de doelgroep kunnen werken aan een toekomstperspectief. Zodat ook zij toegang hebben tot juridische bijstand, zorg, onderwijs en onderdak.

Er zijn een hoop prestaties om op terug te kijken. De interne organisatie is flink geprofessionaliseerd. We zijn bezig om vorm te geven aan een projectenbureau, zodat we sneller kunnen reageren op problemen die leven binnen onze doelgroep. Daarnaast hebben de politieke ontwikkelingen ervoor gezorgd dat we als werkveld weer intensief de samenwerking met elkaar opzochten met een verkiezingscampagne. Iets dat we de komende tijd zullen blijven doen.

Ook zijn er veranderingen geweest binnen de Raad van Toezicht (RvT). In het voorjaar van 2024 heeft Margriet Jongerius vanwege persoonlijke omstandigheden afscheid genomen van de RvT. Wij zijn Margriet zeer erkentelijk voor haar inzet en hebben genoten van haar gedegen kennis als toezichthouder. Dit konden wij het eerste jaar met een nieuwe bestuursstructuur goed gebruiken. Evert Bloemen, een arts gespecialiseerd in gezondheidszorg voor vluchtelingen, is in maart 2024 tot de RvT toetreden.

In dit jaarverslag leest u welke lobby- en campagneactiviteiten we gedaan hebben en over onze projecten zoals Recht op Onderwijs, Staatloosheid en de ASKV Ambassade. U leest welke resultaten onze hulpverlening en medische opvang bereikt hebben en hoe we dat hebben gerealiseerd. U vindt informatie over onze uitgangspunten en leest over onze visie en missie.

'Veranderen door doen' is ons motto. Dit deden we in 2023 en blijven we de komende jaren doen. Dit kunnen we natuurlijk niet zonder onze medewerkers, vrijwilligers en stagiaires die zich elke dag met hart en ziel inzetten. Ik wil hen dan ook ontzettend bedanken. Daarnaast wil ik u, donateurs, subsidiegevers en fondsbeheerders, bedanken voor uw steun. Zonder u geen 'veranderen door doen'.

Erik Row, directeur-bestuurder ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

**Als ASKV
willen wij de
verantwoordelijkheid
nemen waar
dit moet**

1 Visie, missie en organisatie

Visie

Ieder mens heeft dezelfde basisrechten, zoals onderdak, middelen voor levensonderhoud en gezondheidszorg. Bovendien heeft iedereen het recht op zelfbeschikking en de mogelijkheid om talenten en vaardigheden te ontplooiën. Het ASKV wil een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen in Nederland, ook als zij (nog) niet over een verblijfsvergunning beschikken.

Missie

'Veranderen door doen' is ons motto: door pragmatisch problemen aan te pakken laten we zien dat het anders kan. Het ASKV ondersteunt (met name) uitgeprocedeerde asielzoekers op sociaal, materieel en juridisch gebied. Naast juridische en maatschappelijke hulpverlening en huisvesting werkt het ASKV aan een structurele verbetering van hun positie door campagnes, onderzoek, lobby en acties. Alle activiteiten van het ASKV staan in dienst van onze missie.

De stichting heeft ten doel om zonder winstoogmerk:

- vluchtelingen – ongeacht het land van herkomst of de reden van uitwijking – op te vangen en te begeleiden en hun belangen, al dan niet in rechte, te vertegenwoordigen;
- aan het Nederlands publiek voorlichting te verschaffen over de vluchtelingenproblematiek.

Uitgangspunten

De kerntaak van het ASKV is het bieden van juridische en maatschappelijke hulpverlening aan uitgeprocedeerde asielzoekers voor wie in Nederland nauwelijks voorzieningen bestaan. Naast die directe hulpverlening heeft het ASKV in de loop van de jaren verschillende activiteiten ontwikkeld om de impact en effectiviteit van ons werk te versterken. Daarbij werkt het ASKV altijd vanuit de dagelijkse werkelijkheid van ongedocumenteerden in Amsterdam en daarbuiten. De activiteiten worden ontwikkeld vanuit wat we in de praktijk leren over de noden van onze cliënten.

Bij de nieuw ontwikkelde activiteiten werkt het ASKV altijd nauw samen met de voor dat project relevante partners in het veld, zoals (medische) hulpverleners, gemeenten, overheidsinstellingen, advocaten, opleidingsinstituten en andere maatschappelijke organisaties.

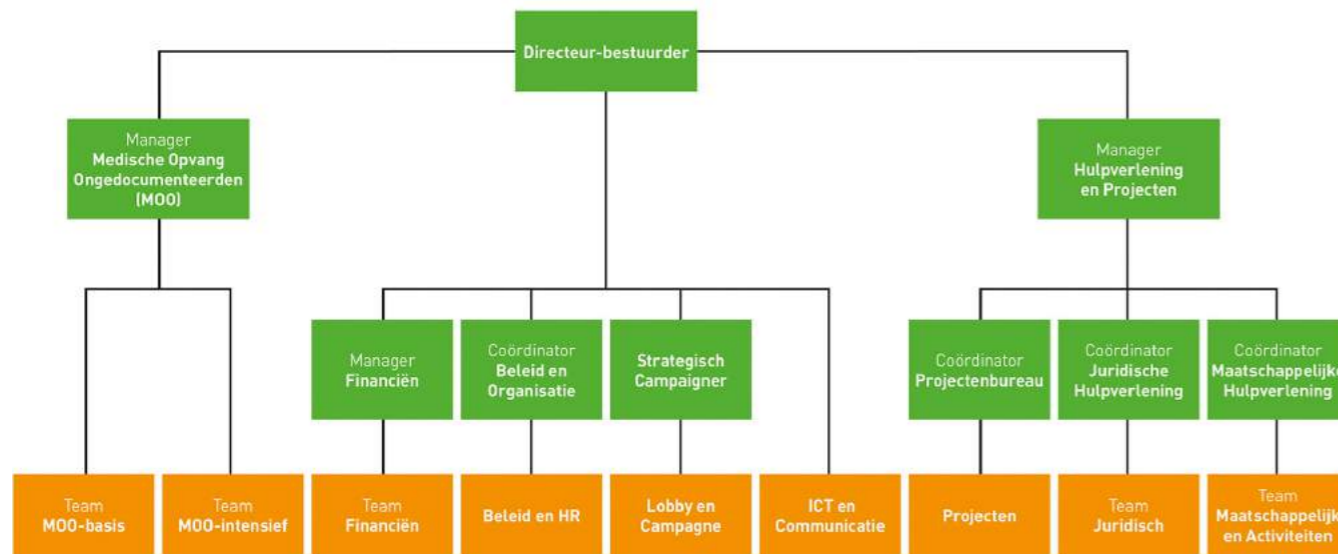

Het ASKV
werkt altijd
vanuit de
dagelijkse
werkelijkheid
van ongedocu-
menteerden in
Amsterdam en
daarbuiten

**'Veranderen
door doen'
is ons motto**

Organogram ASKV

Alle activiteiten en projecten van het ASKV zijn ontstaan vanuit de behoefte en noden van mensen zonder de juiste papieren. De organisatie is opgedeeld in verschillende teams die vallen onder de volgende drie afdelingen:

1 Organisatie – aangestuurd door de directeur-bestuurder

Alle zaken die overkoepelend zijn, zoals financiën, communicatie, ICT, politieke lobby en personeelszaken vallen binnen deze afdeling.

2 Hulpverlening en Projecten – aangestuurd door de manager Hulpverlening en Projecten

Binnen deze afdeling valt het juridisch team, met medewerkers die kennis en achtergrond hebben op juridisch gebied; het maatschappelijk team, met voornamelijk maatschappelijk werkers; en het projectenteam, opgesplitst in Staatloosheid en Project Activiteiten Ongedocumenteerden, PAO.

3 Medische Opvang Ongedocumenteerden, MOO – aangestuurd door de manager MOO

MOO heeft twee locaties:

a. MOO-basis (locatie Nieuw-West)

MOO-basis biedt zestig opvangplekken aan mensen die intensieve individuele ondersteuning nodig hebben. Het team bestaat uit trajectbegeleiders en verpleegkundigen die de cliënten begeleiden en wordt aangestuurd door drie coördinatoren.

b. MOO-intensief (locatie Noord)

MOO-intensief is een 24-uursopvang en biedt plek aan twintig cliënten. Het team bestaat uit trajectbegeleiders en verpleegkundigen die de cliënten begeleiden en wordt aangestuurd door de manager MOO.

Inleiding

Het jaar 2023 kenmerkte zich vooral door de val van het kabinet in de zomer.

Dit terwijl wij als ASKV druk bezig waren met plannen om de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) te verduurzamen en een project waardoor een bijzondere groep in Nederland zonder verblijfsvergunning opeens perspectief heeft op een rechtmatig verblijf. Door de val van het kabinet is hier helaas abrupt een einde aan gekomen.

We zitten op dit moment dan ook in een politieke onzekere tijd. Nog steeds is er weinig duidelijkheid over welk beleid er straks gevoerd gaat worden. Te verwachten is een beleid dat rechts gekleurd is en niet altijd ondersteunend aan ons werk gaat zijn. Gelukkig zijn er genoeg successen te benoemen die in 2023 behaald zijn.

Groeien naar een volwassen organisatie

Waar 2022 toch vooral een jaar van transitie was voor de organisatie, was 2023 het jaar om de organisatie intern stevig neer te zetten. Hierbij is er veel aandacht gegaan naar de bedrijfsvoering en de mensen binnen de organisatie.

In 2023 is de organisatie intern stevig neergezet

- De processen binnen zowel HR als financiën zijn in 2023 volledig gedigitaliseerd. De medewerkers hebben nu zelf zicht op verlof, declaraties en performances via een HR-app. Alle financiële processen zijn ondergebracht bij eenzelfde softwaredienst;
- Daarnaast is er een gezamenlijke manier van werken gerealiseerd via Teams. Alle mappen en bestanden werden opnieuw ingericht met een duidelijke gebruiksinstructie. Daarnaast is de ICT-omgeving opnieuw beveiligd en heeft de database, die veelvuldig wordt gebruikt om cliënten te monitoren, een grondige update gehad;
- In 2023 heeft het ASKV een eigen personeelsvertegenwoordiging gekregen. Alle medewerkers hebben een training gevolgd hierover. Ook is het personeelsbeleid herzien en geüpdatet en werd een integriteitsbeleid opgezet. Alle benodigde protocollen zoals verzuim, klachten en een gedragscode zijn ingebed in de organisatie;
- Het is het ASKV verder gelukt om de CAO Sociaal Werk volledig binnen de organisatie te implementeren. Ook is een flinke indexering op de salarissen, mede dankzij externe steun, opgevolgd.

Lobby en campagne

Onze lobby- en campagneactiviteiten zijn gericht op vier speerpunten. In 2023 stonden de volgende vier speerpunten centraal:

- Einde aan staatloosheid in Nederland, want zo'n 30.000 mensen hebben wel een verblijfsvergunning maar geen nationaliteit;
- Een landelijk dekkend netwerk met als uitgangspunt vrijwillige medewerking aan een juridisch traject en vrijwillige terugkeer naar land van herkomst;
- Een convenant tussen MBO Amsterdam en gemeente Amsterdam om de toegang tot mbo/hbo mogelijk te maken voor ongedocumenteerde mensen met een uitrol naar heel Nederland;
- Oplossing voor schrijnende zaken waarbij alle bestaande procedures geen oplossingen bieden.

Vernieuwing teams en afdelingen

In 2023 hebben we het Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO) geïmplementeerd binnen onze hulpverlening. De naam PAO is daarmee vervallen en gaat verder binnen de afdeling Hulpverlening en Projecten. Met deze verandering kunnen we onze doelgroep integraal beter ondersteunen. Daarnaast is er een start gemaakt met het opzetten van een projectenbureau. Wij willen hiermee sneller kunnen reageren op kansen die zich voordoen om zo projectmatig oplossingen te ontwikkelen en nieuwe kansen beter aan te grijpen. Binnen het projectenbureau vallen de projecten Staatloosheid, Recht op Onderwijs en de ASKV Ambassade.

Een financieel toekomstbestendig ASKV

Het ASKV is afhankelijk van subsidies, fondsen en donaties. Wanneer deze wegvallen moet het ASKV kunnen voldoen aan de aangegane verplichtingen. Hiervoor is een financiële overbrugging van ten minste drie maanden noodzakelijk. Alleen dan kan het ASKV goed werkgeverschap tonen t.a.v. het personeel, maar ook de verantwoordelijkheid dragen voor de overdracht van alle cliënten binnen de opvang en activiteiten. Dit is alleen mogelijk wanneer er voldoende financiële reserves zijn. Alleen dan kan de continuïteit van de organisatie en haar doelen gewaarborgd worden ten goede van de doelgroep ongedocumenteerde vluchtelingen.

Het jaar 2023 kent een financieel positief resultaat dat met name het gevolg is van goed financieel beleid. Ook zijn er minder uitgaven gedaan. Door de inflatie, indexering salarissen is bewust gekeken en goed gemonitord waar ruimte zat en waar juist conservatiever uitgegeven moest worden.

Wanneer we echter naar de huidige reserves kijken, blijkt dat het weerstandsvermogen van het ASKV niet optimaal is. Er zijn onvoldoende reserves om in het geval van calamiteiten, bijvoorbeeld een sterke verandering van politiek perspectief op het migratie- en asielbeleid, de aangegane verplichtingen jegens personeel, de cliënten en derden op correcte en formele wijze af te wikkelen. Er is berekend dat voor een dergelijke afwikkeling, bij het wegvallen van alle subsidies, fondsen en donaties, een bedrag nodig is van ca. € 900.000. Het ASKV streeft ernaar in de komende jaren dit bedrag te reserveren in de zogeheten continuïteitsreserve. Het ASKV wil, gelet op het nadrukkelijk advies van de subsidienten en fondsen, een gezonde financiële partner zijn. Het resultaat over 2023 zal worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

Het ASKV is afhankelijk van subsidies, fondsen en donaties

Het ASKV
blijft de
maatschappelijke
verantwoor-
delijkheid
nemen om
een volwaardig
bestaan voor alle
vluchtelingen
te realiseren

Vooruitblik 2024

Het zijn spannende tijden voor het ASKV als gevolg van de verkiezingen in november 2023. Tijdens het schrijven van dit jaarverslag lijkt het erop dat er een coalitie komt met een zeer andere kijk op asiel- en migratie dan het ASKV. Het uitgangspunt van het ASKV in 2024 is dan ook dat we willen behouden wat we nu doen. Dat we kansen zien en deze aangrijpen waar mogelijk.

Daarnaast willen wij langdurige financiële ondersteuning aan ons binden en zoeken we nieuwe alternatieven van financiële ondersteuning. Een goed voorbeeld hiervan is onze meerjarenfinanciering vanuit het Maatschappelijke Diensttijd (MDT) programma en de eerste oriënterende gesprekken met de Postcodeloterij. Met o.a. de Fred Foundation hebben we een nieuwe ondersteunende partner gevonden.

We delen graag onze kennis en expertise. Het ASKV wil in 2024 haar expertise delen met kleinere opvangorganisaties die niet altijd de capaciteit en kennis in huis hebben op het gebied van juridische en maatschappelijke begeleiding. Een mooi voorbeeld hiervan is de intensieve samenwerking die we op dit moment hebben met het Harriet Tubman Huis.

In de eerste helft van 2024 moet het nieuwe, breed gedragen, meerjarenplan gereed zijn. In dit meerjarenplan komt de nieuwe positionering van het ASKV te staan. De focus van het ASKV ligt de komende jaren niet alleen op Amsterdam, maar juist ook daarbuiten. ASKV wil een verbindende en faciliterende partner zijn die koersbepalend is waar nodig.

In 2024 bestaat het ASKV 35 jaar. Een kans om te laten zien wat onze meerwaarde is en ons daar landelijk op te profileren. Ondanks dat het lijkt dat er een overheid komt met een andere kijk op asiel en migratie, moeten we juist nu laten zien dat het ASKV een oplossing biedt aan mensen die in onzekerheid leven over hun verblijf in Nederland.

Kortom: Het ASKV pakt de handschoen op. Wij blijven de maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen om een volwaardig bestaan voor alle vluchtelingen te realiseren. Ook voor hen die (nog) niet over een verblijfsvergunning beschikken.

In 2024
bestaat het
ASKV 35 jaar

2 Maatschappelijke en juridische hulpverlening

Het **hulpverleningsteam** van de afdeling Hulpverlening en Projecten biedt al jaren laagdrempelige juridische en maatschappelijke begeleiding, opvang en praktische hulp aan mensen zonder verblijfsvergunning in de regio Amsterdam. Het team bestaat uit juridisch casemanagers en maatschappelijk trajectbegeleiders en wordt ondersteund door vrijwilligers en stagiair(e)s. Het doel is het realiseren van rechtmatig verblijf door samen met cliënten toe te werken naar een kansrijke nieuwe procedure en hen tijdens deze periode zo goed en volledig mogelijk te ondersteunen op alle noodzakelijke leefgebieden.

Eenzijds biedt het hulpverleningsteam begeleiding aan deelnemers van de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) in Amsterdam, waar het een belangrijke rol vervult in het onderzoeken van het perspectief op een nieuwe juridische procedure. Wanneer er in een casus sprake is van perspectief op een verblijfsprocedure krijgen mensen vervolgens de juridische en maatschappelijke ondersteuning die nodig is om dit te bewerkstelligen. Anderzijds is het team ook altijd bereikbaar voor mensen die niet in aanmerking komen voor gemeentelijke voorzieningen zoals de LVV, mensen die bewust kiezen hier niet aan deel te nemen of deelnemers die op de wachtlijst staan. Van oudsher is ASKV een organisatie die opkomt voor mensen zonder verblijfsvergunning die buiten alle voorzieningen vallen en dit is dan ook nog steeds een belangrijke kerntaak van het hulpverleningsteam.

Algemene resultaten

Mensen bereiken onze hulpverlening op diverse manieren. De belangrijkste ingang is nog steeds het inlooppreekuur dat twee keer per week plaatsvindt. In 2023 zagen onze medewerkers via inlooppreekuren en partnerorganisaties **279** nieuwe mensen afkomstig uit tenminste **44** verschillende landen van herkomst. Dit is een stuk meer dan in 2022.

De meeste nieuwe aanmeldingen kwamen uit Suriname, waarvan het merendeel geboren is met de Nederlandse nationaliteit. **55** nieuwe aanmeldingen zijn staatloos, of staan geregistreerd met een onbekende nationaliteit. Na Suriname kwamen de meeste nieuwe aanmeldingen uit Nigeria, Oeganda en Eritrea. Naast deze groep nieuwe cliënten waren veel mensen al in begeleiding, waardoor het totaal aantal mensen aan wie hulp werd verleend in dit verslagjaar uitkomt op **650**. Zij komen uit **55** verschillende landen, verreweg de meesten van hen zijn staatloos. De tien grootste herkomstlanden zijn Eritrea, Nigeria, Suriname, Oeganda, Ethiopië, Ghana, Guinee, Algerije, Egypte en Sierra Leone.

De hulpverleners merken dat de psychische problematiek in aard en frequentie toeneemt. We begeleiden veel mensen met onder andere psychoses, posttraumatische- en andere stress-gerelateerde klachten en depressie. Binnen het team hechten we daarom ook veel waarde aan casuïstiek en intervisie. Daarnaast vinden we het noodzakelijk dat medewerkers zich op verschillende vlakken blijven ontwikkelen. Zo hebben medewerkers trainingen gevolgd op het gebied van coaching, mensenhandel en uitbuiting, EHBO en reanimatie. Daarnaast volgden zij externe trainingen over migratiegerelateerde onderwerpen, waaronder de algemene asielprocedure, de nieuwe staatloosheidswetgeving in Nederland en de Dublinprocedure.

Ondanks dat veel van het werk van het hulpverleningsteam niet eenvoudig in concrete resultaten is weer te geven, hebben maatschappelijk en juridisch hulpverleners voor deze cliëntgroep in 2023 in totaal **415** resultaten behaald. Deze zijn onder te verdelen naar **259** juridische resultaten en **156** maatschappelijke resultaten.

In 2023 zag onze hulpverlening 279 nieuwe mensen afkomstig uit 44 verschillende landen

Juridische resultaten

Het doel van de juridisch hulpverleners is het realiseren van rechtmatig verblijf voor cliënten. Dit doen medewerkers allereerst door middel van uitgebreide dossieranalyses en gesprekken met de mensen die zich melden bij het ASKV. Indien nodig worden dossiers geagendeerd voor het advocatensprekuren, waar samen met gespecialiseerde advocaten op het gebied van asiel- en migratierecht wordt gekeken naar aanknopingspunten en de mogelijkheden voor een kansrijke procedure. Vervolgens stippelt de medewerker in nauwe samenwerking met de betrokken maatschappelijk hulpverlener het begeleidingstraject uit, zodat rekening wordt gehouden met de persoonlijke situatie van elke individuele cliënt.

In totaal konden in 2023 65 mensen terug naar een asielzoekerscentrum (AZC) als gevolg van een kansrijk herhaald asielverzoek, een medische procedure of omdat ze terug in de Rijksopvang mochten tijdens of na de Dublinperiode. 14 van hen waren Dublinclaimanten die na 18 maanden een asielverzoek in Nederland mochten indienen. Ook in 2023 waren dit veelal Eritreeërs die, na Libië en de reis over zee, aankwamen in Italië als eerste Europese land. Daar kwamen zij vaak vrijwel direct op straat terecht, waarna ze verder reisden en uiteindelijk in Nederland terecht zijn gekomen.

In 2023 hebben 30 cliënten, eerder begeleid door het juridisch team van de afdeling Hulpverlening en Projecten, een asielvergunning verkregen. Acht

Het doel van de juridisch hulpverleners is het realiseren van rechtmatig verblijf

daarvan kwamen uit Oeganda, zes uit Eritrea en drie mensen waren staatloos. Daarnaast hebben 40 personen een andere vergunning ontvangen, waarvan 7 op medische gronden, 11 een vergunning op basis van verblijf bij een gezinslid of Nederlands kind. 11 mensen, waarvan 7 staatlozen, ontvingen een vergunning op basis van artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens dat het recht op de ontwikkeling van privé en familielevens behelst. Tevens ontvingen 6 staatloze cliënten een vergunning omdat zij buiten hun schuld om Nederland niet konden verlaten. 5 personen kregen uitstel van vertrek uit Nederland vanwege medische noodzaak. 4 personen zijn zelfstandig vertrokken naar een ander land, en 3 cliënten van het ASKV zijn gedwongen uitgezet door de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V) van de Nederlandse overheid.

Wanneer juridisch hulpverleners geen perspectief op rechtmatig verblijf zien, wordt dit altijd helder en eerlijk naar de cliënt gecommuniceerd. Hulpverleners bespreken dan de mogelijkheden voor doorverwijzing naar organisaties voor toekomstoriëntatie, zodat samen met de cliënt kan worden onderzocht wat de alternatieve mogelijkheden zijn naast het verkrijgen van rechtmatig verblijf in Nederland.

Maatschappelijke resultaten

De maatschappelijk hulpverleners zijn voor veel van de cliënten het eerste aanspreekpunt. Ze bieden een luisterend oor, ondersteunen bij lastige medische afspraken, motiveren en activeren richting de toekomst en helpen met andere praktische zaken die voor mensen zonder verblijfsvergunning vaak vele malen lastiger zijn dan voor de gemiddelde burger. Afgelopen jaar hebben we ons team uit kunnen breiden met 1 nieuwe collega die voor 24 uur werkzaam is.

In 2023 zijn in totaal 41 cliënten begeleid naar huisartsen en/of ziekenhuizen en 19 mensen naar specialistische GGZ, veelal voor traumabehandeling bij ARQ, maar ook naar Sinaï, FACT-teams en GGZ inGeest. Een andere belangrijke taak van maatschappelijk hulpverleners is de bemiddeling en begeleiding naar specialistische zorg. Zo zijn 8 mensen begeleid naar onder andere orthopedie, diabetescontroles of een medisch diëtiste. Ook zijn er 6 mensen begeleid naar een opticien, 5 vrouwen naar een verloskundige, 5 moeders met hun kind naar een Ouder- en Kindteam en 2 personen naar de fysiotherapeut. In 2023 hebben we 14 mensen kunnen begeleiden naar de tandarts en 2 mensen naar logopedie. In het kader van de begeleiding is het van belang geweest om 8 mensen te leiden richting een onderzoek naar een licht verstandelijke beperking (LVB), bij onder andere MEE en Testpsycholoog.

Doorverwijzingen naar partners

Naast alle medische begeleiding en ondersteuning heeft het maatschappelijk team **73** mensen begeleid naar dagactiviteiten van onder andere het Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO), Stichting Lifegoals, Boost, KLABU, Nederlandse lessen en andere activiteiten in de stad.

In het afgelopen jaar hebben we met regelmaat activiteiten gepland voor de doelgroep. Zo hebben we onder andere tijdens de schoolvakanties een aantal activiteiten met kinderen/jongeren georganiseerd naar onder andere NEMO, de bioscoop en Monkey Town. Verder hebben we met de volwassenen verschillende activiteiten ondernomen, zoals een high tea in de opvang, bowlen, een bezoek aan het Rijksmuseum, een tocht met een rondvaartboot, een wandeling tijdens het Amsterdam Light Festival en een lunchconcert in het Concertgebouw.

Samenwerkingen en opvang

Een andere belangrijke activiteit is het begeleiden van mensen in onze opvanghuizen. De hulpverlening heeft plek voor **25** personen en heeft in 2023 in totaal **36** volwassenen en **11** kinderen opgevangen. De opvang van de hulpverlening is bedoeld voor de meest kwetsbaren, onder wie moeders met kinderen, zwangere vrouwen, jongeren, LHBTIQ+-vluchtelingen of mensen die ziek zijn.

Door het aangaan van een intensieve samenwerking met het Harriet Tubman Huis hebben wij vanaf oktober 2023 onze opvang uit kunnen breiden doordat in de instroom en de begeleiding samen wordt gewerkt. De woningen van het Harriet Tubman Huis bevinden zich nabij opvangwoningen van het ASKV. Hierdoor is het mogelijk om bepaalde voordelen te behalen zoals het combineren van de woonbegeleiding door deze gelijktijdig op beide locaties te leveren.

Daarnaast heeft het ASKV ook de capaciteit gekregen om individuele juridische en maatschappelijke begeleiding aan de bewoners van het Harriet Tubman Huis te bieden. Daarnaast kunnen deze bewoners gemakkelijk meedoen met het cursusaanbod van het ASKV en aansluiten bij activiteiten en uitjes. Door de samenwerking tussen het ASKV en het Harriet Tubman Huis is het totaal aantal opvangplekken binnen de hulpverlening uitgebreid van **25** naar **32** plekken.

Naast de mensen in de opvang zijn in 2023 ook **11** mensen die elders eigen opvang hadden ondersteund met leefgeld. Door deze werkwijze konden zij begeleiding van het ASKV ontvangen, maar ook zelfstandig blijven wonen.

Door een samenwerking met het Harriet Tubman Huis hebben we onze opvang uit kunnen breiden

METS training

In 2023 hebben een aantal collega's van het maatschappelijke team bij het Laguna Collective de METS training (Methode voor de Empowerment van Trauma Overlevenden) gevolgd, met als doel om deze training in 2024 voor verschillende groepen te gaan geven. De methode bestaat uit vijf groepssessies van twee uur waarin we praten over onderwerpen die van belang zijn voor de geestelijke gezondheid. In april 2024 zal de eerste groepssessie van start gaan.

We gaan er regelmatig op uit met onze cliënten

Rami is als Palestijn staatloos geboren in Koeweit. Zijn vrouw Tamara heeft de Jordaanse nationaliteit. Hun drie kinderen zijn staatloos, omdat vrouwen volgens de Jordaanse wetgeving hun nationaliteit niet mogen doorgeven.

Lange tijd maakte jongste dochter Rayana, geboren in Nederland, geen aanspraak op de Nederlandse nationaliteit. Het gezin krijgt in 2023 echter goed nieuws. Als gevolg van een strategische procedure krijgt Rayana een Nederlands paspoort. En daarmee ook de rest van het gezin. Na jaren komt er zo een einde aan generatielange staatloosheid.

Het verhaal van Rami en Tamara

“In Jordanië is er structurele discriminatie van Palestijnen. Staatloze Palestijnen kunnen geen leven opbouwen. Ik had een tijdelijk reisdocument in Jordanië maar deze kon op elk moment worden ingetrokken. Ze erkennen ons niet als mensen (Rami).

Mijn man en ik zijn allebei Palestijns (Tamara), maar ik heb de Jordaanse nationaliteit omdat mijn familie in 1967 naar Jordanië verhuisde toen Palestijnen nog de Jordaanse nationaliteit kregen. De familie van Rami, mijn man, vluchtte eerst binnen Palestina en kwamen later via Jordanië aan in Koeweit, waar Rami staatloos geboren is.

Het gevoel dat onze menselijkheid en rechten niet werden erkend, kreeg ik (Rami) ook toen we in 2018 in Nederland aankwamen. We waren hoopvol dat we hier onze rechten konden krijgen en eindelijk veilig konden zijn. Maar onze eerste asielaanvraag werd afgewezen. Een medewerker van de DT&V vertelde ons vervolgens dat de politie ons kon arresteren en uitzetten, zelfs in het asielzoekerscentrum. We voelden ons net opgejaagde criminelen. Onze staatloosheid werd nooit serieus genomen.

We hebben drie dochters, van zeven, vier en twee jaar. De jongste is in Nederland geboren. Toen ik zwanger was met haar vroeg de DT&V ons om ons vertrek te regelen. Er werd gesproken over het uitzetten van Rami naar een ander land terwijl ze mij en de meisjes terug zouden sturen naar Jordanië. Ik voelde me ziek worden toen ze daarover spraken. Hoewel we nog in afwachting zijn van twee procedures bij de IND nodigt de DT&V ons nog steeds uit voor gesprekken, dit geeft veel stress.

Het is niet mogelijk om mij (Rami) uit te zetten omdat ik geen nationaliteit heb. Omdat ik staatloos ben, zijn onze drie kinderen dat ook. Nederland heeft het Kinderrechtenverdrag ondertekend dus het zou een nationaliteit voor kinderen moeten garanderen.

Ik wil heel erg graag werken maar dat kan bijna niet. Ik heb hier verschillende keren werk gevonden maar toen ze erachter kwamen dat ik in een asielprocedure zat, trokken ze het aanbod in. Ik (Tamara) hou van fietsen in Nederland en van de zonsondergang, maar het is moeilijk: onze kinderen hebben nog steeds geen veilige toekomst.”

3 Project Staatloosheid

Als je staatloos bent word je in geen enkel land erkend als onderdaan. Een staatloze heeft geen officiële nationaliteit en dus ook geen paspoort. Staatloosheid heeft op verschillende manieren impact op de levens van mensen die het treft. Vooral personen die langdurig staatloos zijn en daarnaast geen rechtmatig verblijf hebben zitten in de knel. Zij hebben te maken met economische uitsluiting en sociale marginalisering.

Staatlozen kunnen bij het ASKV terecht voor informatie en advies, begeleiding en hulp bij juridische procedures. Er zijn bijna **30.000** mensen in Nederland die als staatloos of 'nationaliteit onbekend' zijn geregistreerd. ASKV zet zich actief in voor de structurele verbetering van de positie van staatloze mensen in Nederland. We doen dit door middel van belangenbehartiging, campagnes, juridische procedures en onderzoek. Ook werken wij nauw samen met de doelgroep en ondersteunen we samen met het Institute on Statelessness and Statelessness (ISI) de groei van het Stateless Rights Collective (SRC), een zelforganisatie van staatloze mensen.

Betrokkenheid doelgroep

Een cruciaal element van het project Staatloosheid in 2023 was de voortdurende betrokkenheid van staatloze mensen bij de activiteiten. De oprichting van het Stateless Rights Collective (SRC), bestaande uit **15** leden, was een belangrijke mijlpaal. Het collectief telt op dit moment 15 leden die gemiddeld tweemaal per maand bij elkaar komen en daarnaast frequent contact hebben via een Whatsappgroep. ASKV en ISI hebben voor hen gedurende het jaar een breed scala aan activiteiten georganiseerd. In totaal zijn er **7** virtuele bijeenkomsten en **13** face-to-face bijeenkomsten georganiseerd, waaronder **5** workshops en **2** evenementen.

Voor de officiële aankondiging van de SRC vond er in juli een evenement plaats genaamd de Stateless Kitchen, waarbij ongeveer **40** mensen bij elkaar kwamen om samen te koken en ervaringen te delen, waaronder staatloze mensen, hun families en enkele organisaties die zich inzetten voor vluchtelingen en staatloosheid. Daarnaast organiseerde SRC in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen een lunch voor politici, een belangrijke stap in hun doelstelling om in gesprek te gaan met politici.

Een belangrijk onderdeel van het project is het vergroten van bewustzijn over het onderwerp om zo mensen te mobiliseren en de situatie te verbeteren. Dit doen ASKV en ISI door actief de media te benaderen en SRC te ondersteunen in het produceren van eigen verhalen, het schrijven van blogs en het samenwerken

De oprichting van het Stateless Rights Collective is een belangrijke mijlpaal

met andere creatieve makers. Dit resulteerde concreet in een opinieartikel in NRC, een blog voor het European Network on Statelessness, een brief gericht aan politici, en twee publicaties in het maandelijkse bulletin van ISI over de oprichting en activiteiten van SRC.

Ook hebben we in onze communicatie (via onze eigen kanalen zoals de website, social media en nieuwsbrief) verder aandacht gegeven aan de verhalen van staatlozen voor het bredere publiek. Zoals de schriftelijke verhalen van Yaser en Mansur (beiden nu met een verblijfsvergunning) en de videoreportages over de levens van Anas en Fadi en zijn familie en Igor en Galina. SRC-deelnemers en onze cliënten zijn ook geïnterviewd door de Amerikaanse fotograaf Greg Constantine in het kader van zijn documentaire project Seven Doors, over de toepassing van vreemdelingenbewaring door overheden.

Juridische begeleiding

In 2023 heeft het ASKV **100** staatlozen in enige vorm van begeleiding of advies geboden. De meesten van hen hebben geen rechtmatig verblijf. Naast bijstand in de voorbereiding van verblijfsrechtelijke procedures, hebben we staatlozen ondersteund met bijvoorbeeld gezinshereniging-, optie- en naturalisatieprocedures (zie het kopje juridische resultaten in dit jaarverslag).

In een van de **strategische procedures** die eerder door het ASKV is gestart, heeft de meervoudige kamer van de Rechtbank Den Haag een **positieve uitspraak** gedaan. Volgens de rechters is de Nederlandse wetgeving met betrekking tot staatloze kinderen die in Nederland zijn geboren in strijd met het internationaal recht. Rayan, die inmiddels 4 jaar oud is, heeft de Nederlandse nationaliteit gekregen. De juridische hulpverlening heeft een Chavez-procedure gestart voor de ouders en zus van Rayan.

Sinds 1 oktober 2023 zijn er nieuwe wetten van kracht

Lobby en belangenbehartiging

In 2023 zijn we **verdergegaan** met de projectactiviteiten die zich focussen op de bescherming van de rechten van staatlozen. Er zijn na lange voorbereidingen sinds 1 oktober 2023 nieuwe wetten van kracht, waardoor staatloze mensen hun staatloosheid kunnen vaststellen bij de Rechtbank in Den Haag. Er is ook een nieuwe optieprocedure voor staatloze kinderen geboren in Nederland zonder verblijfsvergunning, waarover een vrijwilliger van het ASKV een kritisch artikel schreef in de publicatie *Asiel en Migratierecht*. Een toevoeging aan de categorieën voor evidente staatloosheid, zoals geadviseerd door onder andere het ASKV, werd door de staatssecretaris geaccepteerd.

In 2023 zijn **presentaties en workshops gegeven** om verschillende doelgroepen te informeren, waaronder advocaten, teamleiders, rechters en hulporganisaties. Een juridische vrijwilliger heeft een artikel geschreven ter reflectie op de wetgeving, waarbij aandacht werd besteed aan problematische aspecten. Drie brochures zijn ontwikkeld om praktische informatie te bieden over de nieuwe wetgeving, gericht op staatlozen en zaakbehandelaars. Deze brochures zullen in het eerste kwartaal van 2024 worden gepubliceerd.

ASKV is ook actief in de Gemeentelijke Expertgroep Staatloosheid, die regelmatig bijeenkomsten organiseert onder leiding van de gemeente Utrecht. ASKV leverde input over specifieke situaties waarin evidente staatloosheid kan worden vastgesteld. Daarnaast waren we betrokken bij bilateraal contact met gemeenten voor een correcte registratie van staatloosheid in de BRP. Op internationaal niveau namen wij deel aan een conferentie in Madrid, georganiseerd door het European Network on Statelessness en Fundación Cepaim, waar we onderdeel waren van een panel, deelnamen aan discussies en ervaringen uit Nederland deelden.

Voor **verdere informatievoorziening** en voorlichting, is er tevens een **publicatie** voor politici gemaakt die inzichtelijk maakt hoe ingewikkeld het kan zijn om als staatloze een vergunning te krijgen in Nederland. Het geeft in grafische vormgeving de procedures weer die staatlozen in Nederland o.a. doorlopen. Ook heeft ASKV de website www.staatloosheid.nl gelanceerd, met als doel om de cijfers met betrekking tot staatloosheid in Nederland toegankelijker en inzichtelijker te maken. Hiervoor is er grondig onderzoek gedaan naar de beschikbare data en zijn deze vormgegeven in datavisualisaties.

Het verhaal van Julia: van deelnemer naar docent

Op een middelbare school in Amsterdam Nieuw-West wacht docente Julia op de deelnemers van het kappers- en beautytraject. Julia's weg naar het docentschap bij het ASKV is een bijzondere. Precies vier jaar geleden, in 2020, stond ze namelijk in hetzelfde lokaal, maar dan als deelnemer. Niet dat ze veel lessen nodig had, ze werkte in Egypte als ervaren schoonheidsspecialist en kapper. Maar Julia vertelt dat het toen erg fijn was om bezig te kunnen zijn met haar beroep. Ook kon ze zichzelf zo beschermen tegen een depressie: "Ik kan niet altijd thuis zitten, huilen en depressief zijn. Ik kan studeren en andere mensen zien, dat is heel belangrijk voor mij."

Inmiddels is Julia in het bezit van een verblijfsvergunning, na jaren met haar twee dochters in limbo te hebben geleefd. Ze slaakt een diepe zucht als ze terugdenkt aan die tijd: "Ik voel me nu veilig en vrij. Ik kan alles doen, ik ben als een vogel. Ik kan naar mijn zieke moeder in Egypte reizen zonder bang te zijn dat ik niet meer terugkom."

Met haar nieuwe status heeft ze zich meteen ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, zodat ze geld kan verdienen als freelancer in kapper- en beautysalons. Vanaf september 2022 werkt ze als docent van het kapperscursus bij het ASKV. In 2023 is het kapperstraject uitgebreid naar een kappers- en beautytraject. Dit sluit goed aan op de ervaring van Julia. Ze vindt het belangrijk om ASKV te helpen, omdat "het ASKV haar gezin ook heeft geholpen."

Langzaam druppelen steeds meer deelnemers het lokaal binnen en voegen zich bij Julia. Ze zeggen dat ze een hele goede en lieve docent is. Julia maakt veel grapjes met deelnemers, die allemaal verschillende talen spreken. Zo leren ze niet alleen de basis van het kappersvak, maar oefenen ze ook met Engels en Nederlands. Julia: "Ik vind het fijn dat ik de deelnemers met de cursus echt verder kan helpen. Tijdens de les zie ik mensen weer glimlachen, ook als het even niet zo lekker gaat."

Het leven lacht Julia toe, met een transformatie van ongedocumenteerde deelnemer naar gedocumenteerde docent. Ook haar dochters hebben nu allebei een verblijfsvergunning en zijn druk in de weer om hun toekomst in Nederland op te bouwen.

Elke donderdag komen deelnemers samen op het Calvin College om hier de kneepjes van het kappers- en beautyvak te leren. Waxen, ontharen, make-uppen en haren knippen, het komt allemaal aan bod. Dankzij de samenwerking met Resto van Harte kan het ASKV tijdens de kappers- en beautytrajecten alle deelnemers een warme maaltijd aanbieden.

4 Project Activiteiten Ongedocumenteerden (PAO)

Het ASKV vindt dat mensen zonder geldige verblijfsvergunning recht hebben op persoonlijke ontwikkeling, onderwijs en activiteiten. Vanuit PAO bieden we diverse praktijkleertrajecten, taallessen, cursussen en dagactiviteiten aan. Sinds de start in 2015 hebben al **méér dan 1.100** ongedocumenteerden deelgenomen aan PAO.

Verduurzaming van PAO in de organisatie

PAO ontwikkelde zich in 2023 in een nieuwe richting. Na acht jaar PAO zijn de praktijkleertrajecten en cursussen langzaam verduurzaamd en geïntegreerd in de maatschappelijke hulpverlening van de organisatie. De onderdelen Recht op Onderwijs en PAO-Ambassade ontwikkelden zich daarnaast tot zelfstandige projecten binnen de organisatie. PAO is ooit gestart omdat het ASKV vindt dat ook mensen zonder geldige verblijfsvergunning recht hebben op persoonlijke ontwikkeling en onderwijs. Dit blijft een heel belangrijk streven - nu meer dan ooit - en hopen we op deze manier voor langere tijd te borgen.

Het **samengaan met de hulpverlening** is ingezet omdat het ASKV vindt dat persoonlijke ontwikkeling, onderwijs en dagactiviteiten tot de basisrechten behoren. Bovendien kunnen we het aanbod nu beter afstemmen op de vraag, meer mensen bereiken en betere integrale hulpverlening aanbieden. Het aanbod van groepsactiviteiten en -cursussen is een zeer waardevolle aanvulling op de individuele juridische en maatschappelijke begeleiding die cliënten al ontvangen. De integratie van de activiteiten met het maatschappelijk team leidde in 2023 tot een nieuwe impuls aan de diverse cursussen en een recordaantal deelnemers. 2023 is het laatste jaar dat we de naam PAO gebruiken om de activiteiten voor mensen zonder verblijfsvergunning te duiden.

Cursussen en Praktijkleertrajecten

Bij PAO konden deelnemers ook in 2023 weer diverse praktijkleertrajecten, taallessen, dagactiviteiten en cursussen volgen. Deelname aan het cursusaanbod zorgt ervoor dat zij meer zelfvertrouwen krijgen en minder stress ervaren in het dagelijks leven. In 2023 heeft PAO dankzij de goede samenwerking met partnerorganisaties weer gebruik kunnen maken van de oude vertrouwde locaties en bleven veel van de ervaren gezichten betrokken als docent. Coronamaatregelen waren er niet of nauwelijks meer en de werving van deelnemers verliep, op enkele uitzonderingen na, uitstekend. In 2023 waren er zelfs méér deelnemers dan ooit aan het activiteitenaanbod.

PAO is in 2023 geïmplementeerd binnen de organisatie

Nieuw in het aanbod waren (op veler verzoek) het loodgieten bij de praktijkleertrajecten en de keramiekcursus. Voor beide trajecten zijn nieuwe enthousiaste docenten gevonden. Ook werd voor het eerst echt een volledige visagie- en beautycursus aangeboden en in een latere fase gecombineerd met de kapperscursus. Dankzij de samenwerking met Resto van Harte konden we tijdens de kappers- en beautycursussen bij het Calvijn College onze deelnemers een warme maaltijd bieden.

Ook nieuw zijn de kwartaalfeesten die we organiseerden voor alle deelnemers aan de cursussen, maar ook voor de andere cliënten van het ASKV. Elk kwartaal wordt de theaterzaal bij Ru Paré afgehuurd, wordt er gekookt door een aantal cliënten of deelnemers en zijn er circa 50 cliënten en deelnemers aanwezig om samen te eten. Enerzijds is het een soort reünie voor cursusdeelnemers, anderzijds zorgt het voor verbinding én leren cliënten ook weer nieuwe mensen kennen.

Nederlandse les

De belangstelling voor de Nederlandse les was wederom erg groot in 2023. Zo groot dat niet alle mensen die zich hebben ingeschreven een plekje hebben kunnen krijgen. In totaal waren er **116** deelnemers aan de lessen (inclusief de deelnemers die in februari 2023 de lessen hebben afgerond en zij die dat in februari 2024 doen). Dit was ook echt het maximumaantal dat kon deelnemen.

Een aantal deelnemers kreeg voorrang omdat zij bijvoorbeeld cliënt zijn bij het ASKV of omdat ze extra kwetsbaar zijn. **51** deelnemers hebben de lessen in 2023 afgerond. Tevens zijn er vanuit de Nederlandse les weer diverse deelnemers doorverwezen naar andere organisaties (zoals de Dominicus kerk, Taalhuis en Thuis in Amsterdam) voor een passender taalaanbod. Ook de mensen die niet in de lessen terecht konden kregen in de meeste gevallen een doorverwijzing of advies over waar zij wel terecht zouden kunnen.

PAO-Ambassade

In de eerste helft van 2023 werden nog diverse cursussen georganiseerd in het kader van de PAO-Ambassade, zoals storytelling, vloggen en persoonlijk leiderschap. In de tweede helft van 2023 groeide de ambassade steeds meer richting een zelfstandig project, de ASKV Ambassade, en werd er in het najaar middels wekelijkse meetings geïnvesteerd in het betrekken van een vaste groep ambassadeurs.

Het ASKV helpt ongedocumenteerde jongeren richting regulier onderwijs

De ambassadeurs werden bij diverse evenementen en bijeenkomsten ingezet en zij creëerden samen met een groep internationale studenten van de HvA een eigen huisstijl. Er werd gewerkt aan structuur en professionaliteit, en de groep toonde grote betrokkenheid bij alles wat er gebeurde. Ook werden de ambassadeurs betrokken bij het meerjarenplan van ASKV en werden diverse gastlessen gegeven bij hogeronderwijsinstellingen. Eén van de hoogtepunten was de organisatie van een evenement in het kader van Wereldvluchtelingendag bij de Melkweg in Amsterdam op 20 juni. In 2023 werden in totaal zo'n **700** mensen bereikt middels met de ambassade. Dit waren voor een groot deel (maar niet exclusief) studenten. Er werden bij **7** onderwijsinstellingen gastlessen gegeven en daarnaast werden bijdragen geleverd aan **12** interne en externe evenementen.

Recht op Onderwijs

Studeren is normaal gesproken alleen weggelegd voor mensen die in een tijdelijke verblijfsprocedure zitten of voor hen die voor hun 18^e beginnen aan een studie. Veel ongedocumenteerde jongeren die in Nederland zijn opgegroeid vallen hierdoor buiten de boot. Het ASKV helpt hen om aan hun toekomstperspectief te werken.

Sinds 2020 helpt PAO ongedocumenteerde jongeren richting regulier onderwijs, onder andere via een studieverblijfsvergunning. Met een studieverblijfsvergunning kunnen jongeren hun verblijf in Nederland voor langere tijd te legaliseren. In 2023 hebben we **6** jongeren met succes begeleid naar een studieverblijfsvergunning en **18** deelnemers geadviseerd over mogelijkheden om door te stromen naar het mbo en hoger onderwijs.

Samenwerking met partnerorganisaties

Het project Recht op Onderwijs maakt onderdeel uit van de pilot 'Toegang Hoger Onderwijs', een initiatief van de [gemeente Amsterdam en Amsterdamse hogeronderwijsinstellingen](#). We brengen onze praktische en juridische kennis in, zodat het hoger onderwijs beter aansluit op de behoeften en mogelijkheden van ongedocumenteerde jongeren. Op dit moment wordt gewerkt aan een vergelijkbare pilot voor Amsterdamse mbo-instellingen.

De toegang tot onderwijs voor ongedocumenteerde jongeren moet ook op landelijk niveau beter. Het ASKV werkt daarom samen met andere ngo's, werkgevers en scholen in de landelijke [DreamersNL campagne](#). Gezamenlijk vragen we aandacht voor de situatie van ongedocumenteerde jongeren en zetten we aan tot systeemverandering. Vanwege het grote belang, de snelle ontwikkelingen en de grote vraag, is in 2024 de toegang tot regulier onderwijs een eigen project geworden.

Algemene resultaten

In 2023 zag PAO **506** trajectdeelnames van start gaan of voortgezet worden, waarvan **404** succesvol zijn afgerond (de Nederlandse les loopt nog door tot februari 2024). Onder deze totaal som van afgeronde deelnames vallen ook deelnemers die betrokken waren bij de diverse Ambassade-evenementen of zijn doorverwezen naar extern aanbod in de stad.

In totaal telde het PAO in 2023 ruim **247** unieke deelnemers (inclusief gestarte en al lopende trajecten), die aan minimaal 1 activiteit of cursus hebben meegedaan.

Algemene resultaten PAO	Deelnames	Unieke deelnemers
Deelname PAO totaal	506	247
Afgerond PAO totaal (Nederlandse les loopt door tot februari 2024)	404	193
Waaronder:		
Deelname praktijkleertrajecten	130	
Deelname aan de ambassade & zelfregie cursussen	47	
Deelname psychosociale ondersteuning workshops (life skills, EHBO en health workshops)	39	
Communities en doorverwijzingen	135	
Project Recht op Onderwijs: totaal advies en begeleiding	24	
Workshop Onderwijs & Arbeidsmarkt	15	
Deelname Nederlandse les	116	

PAO telde in 2023 ruim 247 unieke deelnemers

Foto van Youth Leadership & Resilience (2023) bij Framer Framed, Amsterdam. Foto: © Driss Abbas / Framer Framed.

5 Lobby & campagne

In 2023 was het politieke landschap volop in beweging. In juli 2023 viel het Kabinet Rutte 4; in november 2023 waren er nieuwe verkiezingen. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag is er nog geen nieuwe regering. Wel lijkt het erop dat er een kabinet komt met een zeer andere kijk op asiel en migratie dan het ASKV.

De Commissie menselijke maat

In 2023 hebben we het [voorstel voor een onafhankelijke 'Commissie menselijke maat'](#) uitgewerkt. Dit deden we samen met de verschillende partnerorganisaties. De doelgroep bestond uit:

- oude, kwetsbare mensen die al tientallen jaren in Nederland zijn, maar geen verblijfsvergunning hebben. Zij zijn hier geworteld.
- jongeren die hier zijn opgeleid en willen werken, maar dat niet mogen omdat ze geen verblijfsvergunning hebben. Ook zij zijn hier geworteld.

We hebben video's gemaakt met de verhalen van ongedocumenteerden die al heel lang onderdeel uitmaken van de Nederlandse maatschappij. Deze toonden we onder andere op de website [www.doorbreekuitzichtloosheid.nl](#). Ook zijn we met beleidsmakers in gesprek gegaan over deze groep en verscheen de 'Commissie menselijke maat' positief in het rapport 'Fundamentele Heroriëntatie van de Asielketen'.

Het lijkt erop dat er een kabinet gaat komen met een zeer andere kijk op asiel en migratie

Verkiezingen

Samen met andere ngo's hebben we de verkiezingscampagne 'Stem human op 22 november' opgezet met de website [www.kiesvoorongedocumenteerden.nl](#). We kozen gezamenlijk vijf speerpunten. Voor ieder speerpunt maakten we een video, waarin een ongedocumenteerde meer vertelde over diens situatie.

De vijf speerpunten:

- Voortzetting en landelijke uitrol van de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)
- Een commissie menselijke maat en maatschappelijk belang (zie voorgaande)
- Voldoende opvang en begeleiding voor zieke ongedocumenteerden
- Oplossing voor staatlozen in Nederland
- Alternatieven voor de asielroute

We schreven daarnaast brieven aan de programmacommissies van de politieke partijen en waren zeker niet ontevreden met hoe dit vanuit hen opgepakt is. GL/PvdA, D66, CU en PvdD spraken zich uit voor een mogelijkheid om in schrijvende situaties uitzonderingen te kunnen maken en een verblijfsvergunning te geven. De PvdD richtte zich met name op gewortelde jongeren. Bij1 pleitte voor een generaal pardon. CU, D66, Bij1 en PvdD spraken zich ook uit voor verbetering van de positie van staatlozen.

Op de website werd per speerpunt inzichtelijk gemaakt hoe de partijen hierover dachten. Ook was er de mogelijkheid om politieke partijen te mailen om hen nog meer suggesties mee te geven.

22 november kwam de uitslag van de verkiezingen. Er is op het moment van schrijven nog geen nieuw kabinet. Wel is duidelijk dat de nieuwe rechtse meerderheid in de Tweede Kamer het moeilijker zal maken om voor onze speerpunten op te komen. Onze energie binnen onze lobby- en campagneactiviteiten zal mogelijk meer gaan zitten in het verdedigen van de rechten en mogelijkheden die ongedocumenteerden op dit moment hebben.

We kozen gezamenlijk vijf speerpunten

Landelijke Vreemdelingen Voorziening

Het ASKV hoopt dat de LVV, met haar unieke karakter van vrijwillige medewerking en samenwerking tussen ngo's, gemeenten en Rijk, behouden blijft onder een nieuw kabinet. Dwang hoort onder geen beding bij de LVV.

De resultaten van de LVV kunnen in ieder geval geen reden zijn om ermee te stoppen. Uit 'De Staat van Migratie 2023' blijkt dat 51% van de deelnemers een verblijfsvergunning heeft gekregen, 11% Nederland heeft verlaten, 7% uitstel van vertrek op medische gronden heeft gekregen en 31% geen duurzame oplossing heeft gevonden binnen de LVV.

Verhalen van cliënten

In 2023 hebben we weer veel verhalen van cliënten naar buiten gebracht. Dit deden we onder andere via onze eigen kanalen, zoals de website, social media en de nieuwsbrief en de kanalen van partnerorganisaties. Neem bijvoorbeeld [het verhaal van Benette uit Oeganda](#), die na jaren onzekerheid een verblijfsvergunning heeft gekregen op LHBT-gronden. Of [het verhaal van de staatloze Yaser](#), die na negentien jaar eindelijk bij zijn Nederlandse kind kan blijven. De verhalen die we delen halen we niet alleen op tijdens het individuele contact met cliënten in de hulpverlening, maar komen ook vanuit het Stateless Rights Collective (zie p. 22) de ASKV Ambassade (zie p. 30) en de [DreamersNL campagne](#) (zie p. 31).

Ook nemen ongedocumenteerden steeds meer zelf het woord. We delen niet alleen geschreven verhalen over cliënten, maar maakten onder andere in samenwerking met partnerorganisaties ook meer video's van cliënten waarin zij zelf hun verhaal vertellen. Deze deelden we met name via social media of campagnewebsites. Viktoria, vrijwilliger bij het ASKV en zelf staatloos, nam deel aan [een debat van NOS op 3](#) (minuut 26:35) met Caroline van der Plas en Dilan Yesilgöz genaamd Van der Plas (BBB) x Yesilgöz (VVD).

Cliënten vertellen zelf hun verhaal

6 Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO)

Achtergrond en doelgroep

In aanloop naar 2011 worden medewerkers van het ASKV steeds meer geconfronteerd met ongedocumenteerden met ernstige psychiatrische problematiek die zonder zorg op straat leven. Deze groep vormt zonder noodzakelijke voorzieningen en intensieve begeleiding een gevaar voor zichzelf en/of de omgeving. Daarnaast is voor hen vaak sprake van een vicieuze cirkel: zonder verblijfsvergunning geen recht op opvang, zonder opvang geen toegang tot passende medische zorg en zonder medische zorg geen kans op het creëren van een toekomstperspectief.

Bovendien is gebleken dat asielzoekers met psychiatrische problematiek een vergroot risico lopen dat hun asielaanvraag onterecht wordt afgewezen: vaak zijn mensen niet in staat coherent en consistent over traumatische gebeurtenissen te verklaren. Om die reden raken velen onterecht uitgeprocedeerd.

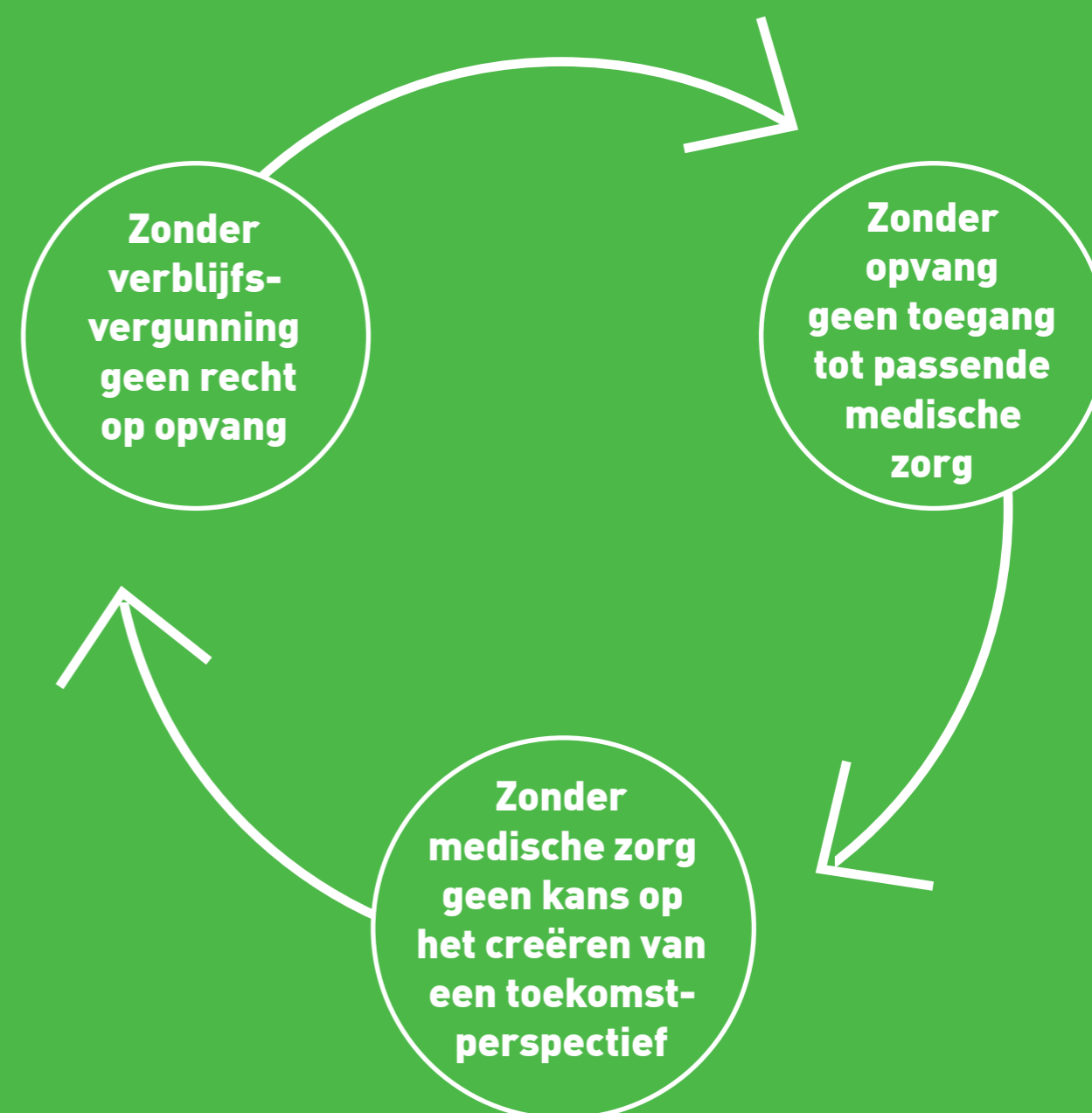
In 2011 is het ASKV daarom op zoek gegaan naar een oplossing voor deze groep. Dit heeft geresulteerd in de Medische Opvang Ongedocumenteerden (MOO); in eerste instantie een driejarig pilotproject in Amsterdam met als uitgangspunt dat zieke mensen niet op straat zouden moeten leven. Inmiddels biedt MOO structureel opvang en begeleiding aan zestig cliënten (MOO-basis). Begin 2020 is ook een kleinschalige, intensieve vorm van opvang gestart voor twintig personen met ernstig psychische en/of somatische problematiek (MOO-intensief). Voor deze cliënten geldt dat zij 24-uurszorg nodig hebben. MOO heeft een landelijke functie.

Financiering

Gedurende de pilotperiode is MOO gefinancierd door particuliere fondsen. Van 2018 t/m 2022 ontving MOO, naast de bijdragen van een aantal gemeenten en het ministerie van Justitie en Veiligheid, financiering van het Europese fonds AMIF. Sinds januari 2023 wordt MOO volledig gefinancierd door het ministerie. Deze financiering is gegarandeerd t/m december 2026. Hier zijn we heel blij mee.

Er is een
vergroot
risico dat
de asiel-
aanvraag
onterecht
wordt
afgewezen

Een vicieuze cirkel

Werkwijze

Vanuit een stabiele opvangsituatie wordt gewerkt aan een passend en duurzaam toekomstperspectief. Voor iedere cliënt wordt een hulpverleningsplan opgesteld. Elke cliënt heeft een maatschappelijk trajectbegeleider met wie hij of zij contact heeft over het dagelijkse leven, de woonsituatie, financiën, sociale contacten en dagbesteding. Daarnaast hebben alle cliënten een juridisch trajectbegeleider die aan de hand van een zorgvuldige dossieranalyse de juridische (on)mogelijkheden in kaart brengt: legaal verblijf, doormigratie of terugkeer.

Daarnaast hebben alle cliënten een medisch contactpersoon. Een groot aantal van onze cliënten heeft klachten die voortvloeien uit ernstige psychiatrische ziektebeelden als PTSS, schizofrenie, psychosen, waandenkbeelden, depressie en overige angst- en stemmingsstoornissen. Veel van de cliënten hebben naast psychiatrische ook somatische problematiek, variërend van stressgerelateerde klachten tot lichamelijk letsel, slechtziendheid, HIV, hepatitis B, diabetes mellitus, kanker, sarcoidose en gynaecologische problemen. Het afgelopen jaar heeft MOO gesignaleerd dat de aanmeldingen een steeds zwaarder karakter hebben (terminale zorg, ernstige somatische multiproblematiek en intensieve zorg na verblijf in een afkickkliniek).

Door de MOO-verpleegkundigen wordt de noodzakelijke zorg ingezet en opgevolgd. Zij begeleiden cliënten bij hun medische problematiek en verwijzen door naar passende specialistische behandelaar(s), zodat de noodzakelijke (GGZ-) behandeling geïnitieerd en afgerond kan worden. Tevens zijn zij verantwoordelijk voor alles met betrekking tot medicatie (verstrekking en toediening). Het medisch traject is gericht op het stabiliseren en verbeteren van de gezondheid van cliënten. Voor velen van hen geldt dat ze begeleid moeten worden naar hun afspraken en dat zij afhankelijk zijn van mantelzorg.

De noodzakelijke zorg wordt ingezet en opgevolgd

Mensen hebben baat bij structuur en een normaal dag- en nachtritme om tot rust te komen en beter te worden. Om dit mogelijk te maken proberen we onze cliënten te stimuleren deel te nemen aan dagactiviteiten (activeringsmodules, vrijwilligerswerk et cetera). Gezien de moeizame aansluiting bij het huidige aanbod van reguliere activering in Amsterdam, heeft MOO een eigen project ontwikkeld. Ongedocumenteerden die zich bij ons aanmelden krijgen in groepsverband op maat gemaakte modules aangeboden om hun zelfredzaamheid te bevorderen. Deze modules zijn gericht op zelfzorg, psycho-educatie, sociale vaardigheden en toekomst/terugkeeroriëntatie. Onze activeringscoördinator zorgt ervoor dat voor iedereen een passende dagactiviteit wordt gevonden.

We proberen onze cliënten te stimuleren deel te nemen aan dag-activiteiten

Maatwerk staat centraal bij de opvang door MOO

We beogen met MOO ook het doorbreken van illegaliteit

Naast psychosociale begeleiding en stabilisatie beogen we met MOO ook het doorbreken van illegaliteit en streven we naar een duurzame juridische oplossing. Dit houdt in dat van cliënten wordt gevraagd mee te werken aan het verwezenlijken van een duurzaam perspectief (verblijf, doormigratie of terugkeer). MOO werkt met een integrale aanpak, wat inhoudt dat de juridische, medische en maatschappelijke aspecten van de begeleiding nauw op elkaar aansluiten en bijdragen aan een duurzaam perspectief. MOO-medewerkers hebben hieromtrent intensief contact met betrokken huisartsen, GGZ-behandelaren, medisch specialisten, advocaten en, indien mogelijk, familieleden van cliënt.

Maatwerk staat centraal bij de opvang door MOO. Dit betekent dat er met aandacht wordt gekeken naar de individuele cliënten en dat de begeleiding is aangepast aan de mogelijkheden, behoeften en het welzijn van de cliënt. De afronding van opvang wordt dan ook met zorg besproken en vormgegeven. Bij MOO is een dossier niet per se afgerond als een juridisch resultaat is geboekt. De aard van de problematiek van onze cliënten maakt dat zij niet altijd terecht kunnen in de reguliere opvang. Daarom blijven mensen soms met een toegekend artikel 64 toch bij MOO wonen en worden alleen administratief geplaatst bij het COA. Daarnaast blijkt in de praktijk dat een behandeling niet altijd kan worden afgerond. Sommige mensen zijn chronisch ziek en blijven afhankelijk van zorg.

In het algemeen kan worden gesteld dat de aanmeldingen die bij MOO binnenkomen, gekenmerkt worden door steeds zwaardere medische problematiek. Tijdens het plaatsingsoverleg worden de aanmeldingen zorgvuldig besproken en ook wordt medische informatie opgevraagd ten behoeve van een juiste inplaatsing (MOO-basis of MOO-intensief). De samenwerking tussen MOO-basis en -intensief is sterk verbeterd. We slagen er steeds beter in om na een stabilisatieperiode van cliënten bij MOO-intensief af te schalen naar MOO-basis, zodat de plekken voor ernstig zieke mensen weer vrijkomen.

Ook op het gebied van activering trekken we zo mogelijk samen op. De coördinator Activering werkt op beide locaties en zorgt voor een passend activeringsaanbod (bijvoorbeeld culture wise, life skills, creative expressions, fitness, gezamenlijk koken et cetera). Dit in nauwe samenspraak met de maatschappelijke teams.

Verder hebben we afgelopen zomer met 30 cliënten van beide afdelingen gekampeerd op de Veluwe. Dit werd door iedereen zeer gewaardeerd en droeg bij aan de vertrouwensband tussen cliënten en begeleiders.

De samenwerking tussen MOO-basis en -intensief is sterk verbeterd

MOO-vakantie

Bij MOO-basis droomden we al jaren over de mogelijkheid om een keer met onze cliënten op vakantie te gaan. Vakantie is iets dat voor onze cliënten vaak niet is weggelegd; vakantie lijkt meer iets voor mensen met een huis, een baan en een... verblijfsvergunning. Stresslevels liggen, door hun onzekere situatie, ook altijd bijzonder hoog bij cliënten. Des te meer reden om ook deze groep een keer het genoeg te gunnen om uit hun 'gewone' leven te ontsnappen, want aan hun leven is eigenlijk niets 'gewoon'.

Aldus geschiedde. Half september reed er een Amerikaanse schoolbus voor bij het kantoor van MOO-basis en stapten maar liefst dertig cliënten van MOO-basis en MOO-intensief in de bus, begeleid door negen mensen van MOO. De reis ging naar een Nivonhuis in Hall, vlakbij de Veluwe. In de bus schalde de reggaemuziek uit de gettoblaster en humden de cliënten vrolijk mee.

Voor de minder gezonde cliënten waren er kamers binnen in het Nivonhuis en voor de echte buitenmensen waren er tentjes. We waren erg verrast over het enthousiasme van vijftien cliënten die het aandurfdën om in de nazomer een paar nachten in een tent te slapen.

Er was een groot veld voor ons beschikbaar. We bouwden een open keuken en een overdekte ontbijtruimte annex disco-/yogaruimte. Elke avond werd er

heerlijk gekookt door mensen van de staf en groepjes cliënten die graag wilde helpen. Ook was er elke avond een kampvuur en werd er muziek gemaakt. Overdag werd er gefietst, gewandeld in het bos, gesjoeld of gevoetbald op de camping. In de avond vertoonden we een film of organiseerden we een silent disco. In de ochtend waren er yogalessen.

Niets was verplicht, maar we boden mensen wel het een en ander aan. Het resultaat van deze 'vakantiemodus' was dat iedereen erg ontspannen was en dat er uiteindelijk geen groot verschil meer leek te bestaan tussen medewerkers van MOO en de cliënten; we waren gewoon met elkaar op vakantie. Behoeftte om alleen te zijn werd gerespecteerd en zo had niemand het gevoel erg veel te moeten. De camping vormde als het ware een nieuw speelveld, waar iedereen zichzelf een beetje opnieuw kon uitvinden, los van het verleden of iemands rol.

Met deze mooie ervaring en hernieuwde energie stapten we na drie dagen weer in de Amerikaanse schoolbus, terug naar Amsterdam. De gemoedelijke sfeer zou ook de rest van het jaar positief doorwerken. Vandaar het vaste voornemen om volgend jaar zeker weer op vakantie te gaan. Misschien nog wel een nachtje langer dit keer.

Resultaten

In 2023 bood

MOO opvang en begeleiding aan 136 ongedocumenteerden. In die periode ontvingen we 42 nieuwe cliënten. De herkomstlanden zijn divers, al blijft Afrika, net als in voorgaande jaren, oververtegenwoordigd.

Resultaten MOO 2023

Aantal cliënten in opvang en begeleiding	136
Terug in de rijksopvang (art. 64)	11
Terug in de rijksopvang (HASA)	5
Vergunning asiel	5
Vergunning medisch	4
Vergunning mensenhandel	2
Vergunning buitenschuld	1
Vergunning overig	2
Terugkeer	3

Het gezamenlijke doel is te komen tot een sluitend landelijk aanbod van passende opvang en begeleiding

Samenwerking en ontwikkelingen in 2023

MOO heeft het afgelopen jaar intensief samengewerkt met het ministerie van Justitie en Veiligheid, CTP Veldzicht, IND, DT&V en de LVV-gemeenten om te komen tot een goede aanpak en een sluitende oplossing voor ongedocumenteerden met dusdanig ernstige medische/psychiatrische problematiek dat opvang binnen de reguliere LVV geen optie is. Het gezamenlijke doel is te komen tot een sluitend landelijk aanbod van passende opvang en begeleiding. MOO betreurt het dat ondanks veelvuldig overleg met genoemde partners hiervoor nog steeds geen echte stappen in de goede richting zijn gezet. De volgende vragen zijn ook het afgelopen jaar nog niet beantwoord.

- Op welke wijze moet – binnen een landelijk dekkend systeem – de casuïstiek-bespreking vorm krijgen?
- Wie is eindverantwoordelijk voor het traject dat als doel heeft een duurzame oplossing te creëren?
- Hoe gaan we een structurele oplossing organiseren voor de groep langdurig verblijvenden met ernstige, chronische problematiek?
- Op welke wijze wordt de opvolging van de al gemaakt afspraken inzake op- en afschaling, gecontroleerd?

MOO heeft ook het afgelopen jaar moeten vaststellen dat er nog steeds geen oplossing is gevonden voor de groep ongedocumenteerden die een lange geschiedenis in de GGZ en met justitie hebben. Voor alle partners is duidelijk dat voor hen geen perspectief op legaal verblijf is, maar ook terugkeer kan om diverse redenen niet worden gerealiseerd. Deze cliënten worden met enige regelmaat voor langere tijd intern opgenomen; er is veelal sprake van ernstige, chronische problematiek. Wij constateren dat deze groep steeds weer wordt 'rondgepompt'

of langdurig in onze opvang verblijft. In 2023 verbleven 4 cliënten al langer dan 5 jaar in onze opvang en 3 personen worden al meer dan 10 jaar bij MOO opgevangen. Daarnaast hebben we een aantal cliënten in ambulante begeleiding van wie de gedragsproblematiek zodanig complex is dat plaatsing bij ons uitgesloten is. Geen enkele andere organisatie is bereid of in staat deze mensen op te vangen.

Samen met de DT&V hebben we geprobeerd de terugkeermogelijkheden ook voor deze cliënten zorgvuldig en gedetailleerd in kaart te brengen. Het blijft problematisch om een concreet en gedetailleerd terugkeerplan op te stellen. Ten eerste is een groot deel van deze cliënten afhankelijk van specialistische behandeling en mantelzorg. Daarnaast blijft vaak onduidelijk of die in het land van herkomst überhaupt aanwezig zijn en zo ja, of die voor de individuele cliënt toegankelijk zijn. MOO heeft enkele malen per jaar overleg met de Dienst Bijzonder Vertrek van de DT&V (COPPA-plus) over deze vastgelopen casuïstiek.

COPPA

MOO was ook in 2023 trekker en voorzitter van het Casuïstiekoverleg Ongedocumenteerden met Psychische Problemen Amsterdam (COPPA). In het COPPA werken we samen met DT&V, IND, GGD, MOH en de gemeente Amsterdam om per cliënt een helder en realistisch plan op te stellen, gericht op een gezamenlijke aanpak. Nog steeds is een van de belangrijkste knelpunten voor onze cliënten die terugkeer overwegen dat zij eerst zekerheid willen over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg, behandeling en medicijnen. Binnen het COPPA wordt gestreefd naar consensus over welke zaken zodanig ernstig en complex zijn dat er een oplossing voor moet worden gevonden binnen Nederland.

Het verhaal van Gloria

Sinds november 2022 woont Gloria (Nigeria, 1965) bij MOO-intensief. Zij is aangemeld omdat haar gedrag op de vorige opvangplek niet meer te hanteren was. Gloria is bij ons gekomen onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat ze zal meewerken aan wat medisch noodzakelijk wordt geacht door haar behandelaars. Ze lijdt aan verschillende ernstige aandoeningen, waarvoor ze medicatie nodig heeft (sarcoïdose in longen en lever, levercirrose, diabetes mellitus, CVA, hypertensie en een nierfunctiestoornis).

Gloria laat in de loop van de tijd zeer wisselend gedrag zien. Soms is ze zeer meewerkend en vriendelijk. Dan weer zoekt ze de confrontatie. De noodzakelijke glucosebepaling in het bloed en het toedienen van insuline zijn een dagelijks terugkerend probleem. Gloria gaat vaak de strijd aan met medewerkers, weigert haar insuline en kan verbaal erg agressief zijn. Op die momenten beschuldigt ze betreffende medewerkers ervan haar te willen vergiften: MOO zou bezig zijn met medische experimenten waarvan zij slachtoffer is. Het is de vraag waar dit wantrouwen vandaan komt; we vermoeden dat er ook sprake is van psychiatrische problematiek, maar een diagnose is nooit gesteld. De begeleiding van Gloria vraagt heel veel tijd en energie. Haar gedrag heeft zijn weerslag op zowel medewerkers als medebewoners.

Voor ons is wel duidelijk dat Gloria erg ziek is en dat ze in Nigeria hoogstwaarschijnlijk onvoldoende medische zorg zal krijgen. Ook is ze niet in staat in haar levensonderhoud te voorzien en heeft ze in Nigeria geen eigen netwerk meer. Om duidelijkheid te krijgen over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van de noodzakelijke medische zorg voor Gloria, willen we graag een uitstel van vertrek aanvragen indienen. Omdat Gloria niet in het bezit is van een paspoort, is dat nog niet gebeurd. Een Nigeriaans paspoort is een voorwaarde voor deze procedure en het aanvragen hiervan blijkt een moeizame kwestie.

Gloria heeft anno december 2023 nog steeds geen identiteitsdocumenten kunnen krijgen. In het COPPA is daarom gezamenlijk vastgesteld dat het goed zou zijn voor Gloria een asielaanvraag in te dienen, waarbij ook artikel 64 kan worden beoordeeld zonder het paspoortvereiste.

Terugkeer

MOO heeft de afgelopen jaren geprobeerd zicht te krijgen op de belemmeringen bij terugkeer van cliënten voor wie duidelijk is dat er geen enkel juridisch perspectief in Nederland is. Cliënten hebben grote behoefte aan antwoorden op concrete vragen als: Waar kan ik wonen? Waarvan kan ik leven? Hoe kom ik aan de noodzakelijke medicijnen en behandeling? De verwachting is dat met heldere antwoorden de keuze om terug te keren reëler wordt.

Wij hebben getracht hierin een actieve rol te vervullen door de verschillende individuele zaken intensief te begeleiden. We hebben echter moeten constateren dat ook in 2023 de verschillende terugkeerdiensten en -organisaties nauwelijks antwoorden hebben op de diverse vragen. Voor de ernstig zieke doelgroep van MOO blijft het organiseren van terugkeer erg lastig. Kennis over behandel mogelijkheden in landen van herkomst is bij de partners onvoldoende aanwezig en concrete informatie over toegang tot medicatie en behandeling is nauwelijks te krijgen. Om die reden heeft MOO in 2023 het initiatief genomen om een aantal dienstreizen naar landen van herkomst te organiseren.

Voor de ernstig zieke doelgroep van MOO blijft het organiseren van terugkeer erg lastig

De medewerkers van MOO bieden intensieve begeleiding

Het verhaal van Mohammed

Mohammed (Marokko, 1979) wordt in 2022 bij MOO geplaatst nadat hij door zijn GGZ-behandelaar is aangemeld. Hij verblijft dan na een crisisinterventie vanwege een psychose al enige tijd in een GGZ-instelling. Mohammed is bij aankomst erg angstig en paranoïde en hierdoor amper aanspreekbaar. Daarnaast heeft hij ernstige hartklachten waarvoor hij medicatie gebruikt en regelmatig naar het ziekenhuis moet.

Tijdens zijn verblijf bij MOO heeft Mohammed vaak last van paniekaanvallen waardoor hij impulsieve beslissingen neemt. Zo vertrekt hij regelmatig zonder medicatie naar willekeurige bestemmingen. MOO stelt dan samen met de politie alles in het werk om hem weer te vinden. Ook onderneemt Mohammed verschillende suïcidepogingen. De medewerkers van MOO bieden intensieve begeleiding.

Al snel wordt duidelijk dat in Nederland geen juridisch perspectief is. Mohammed blijkt open te staan voor terugkeer. Met hem kijken we op welke wijze een verantwoorde terugkeer naar Marokko mogelijk is. We zoeken daarvoor samenwerking met de DT&V. Na zijn daadwerkelijke terugkeer onderhouden medewerkers van MOO gedurende het hele jaar contact met Mohammed en ondersteunen hem financieel ten behoeve van zijn noodzakelijke medische kosten.

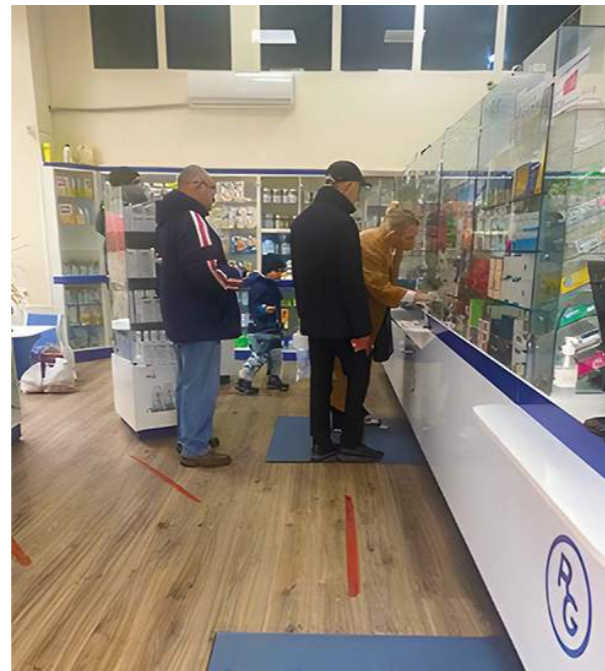
Dienstreizen

Gedurende 2023 zijn verschillende collega's op een drietal dienstreizen gegaan in het kader van vrijwillige terugkeer: in januari naar Armenië, in februari naar Sierra Leone en in maart naar Ivoorkust. Het voornaamste doel van deze dienstreizen was een beter beeld te krijgen van de belemmeringen en mogelijkheden voor vrijwillige terugkeer voor onze doelgroep. Tijdens deze reizen is daarom ingezet op het:

- uitvoeren van onderzoek – zowel algemeen als voor cliëntgerichte casuïstiek – naar de gezondheidszorg en mogelijke belemmeringen bij terugkeer;
- vinden van praktische oplossingen voor die belemmeringen;
- verkrijgen van identiteits- en nationaliteitsdocumenten;
- opbouwen van een netwerk met kennis- en samenwerkingspartners.

In Armenië zijn onze collega's onder andere bij het ministerie van Sociale Zaken en het ministerie van Gezondheid geweest om de toegang tot zorg te bespreken, en dan met name psychiatrische 24-uurszorg. Deze zorg blijkt beperkt. Om hiervan een beter beeld te krijgen is afgereisd naar psychiatrische klinieken in Vardenis en Jerevan. Ook is gesproken met Caritas over de rol die deze organisatie kan vervullen in het begeleiden van terugkeerders. Zij hebben ervaring met terugkeerders uit Nederland en België en kunnen in samenspraak zorgen voor de juiste doorverwijzing, een zorgplan maken en meedenken over het opstarten van een eigen bedrijf of een andere bron van inkomsten.

In Sierra Leone bezochten onze collega's de enige psychiatrische instelling die het land rijk is. Uit gesprekken met de psychiater, maatschappelijk werkers en vertegenwoordigers van het ministerie van Gezondheid, Caritas en IOM werd duidelijk dat psychiatrie in de kinderschoenen staat en de stigmatisering van mensen met psychiatrische problematiek enorm is. Therapie zoals wij die kennen in Nederland blijkt niet aanwezig, maar medicamenteuze behandeling wel. De aanvoer van medicatie is echter niet constant en de hoge kosten vormen een belemmering. Ook is met IOM en Caritas gesproken over hun re-integratieprojecten voor

Armenië, januari - februari 2023
Een van de vele apotheken waar verpleegkundige Maaike onderzoek heeft gedaan naar de beschikbaarheid en kosten van noodzakelijke medicatie.

Sierra Leone, maart 2023
Maatschappelijk en juridisch begeleiders Chris en Sofie op bezoek bij het Village Bicycle Project in Sierra Leone, waar teruggekeerde cliënten trainingen kunnen volgen in het repareren van fietsen om zo in hun eigen levensonderhoud te voorzien.

Ivoorkust, maart - april 2023
Verpleegkundige Hanna in gesprek met een psychiater en psycholoog over behandelmogelijkheden van psychiatrische problematiek in Ivoorkust.

terugkeerders en hoe we deze kunnen aanpassen op de behoeften van onze doelgroep. Er zijn interessante projecten bezocht waar terugkeerders terecht kunnen: een fietsenproject waarbij mensen in staat worden gesteld een eigen bedrijf op te zetten; en een naaiatelier voor en door teruggekeerde vrouwen.

In Ivoorkust lag de focus op het onderzoeken van de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg en medicatie. Zorg is in het algemeen aanwezig, maar door organisaties als Caritas en IOM werd bevestigd dat de toegang tot zorg en het bekostigen van medicatie zeer lastig is zonder familie of ander ondersteunend netwerk. Vanuit de overheid is ook niets speciaal geregeld voor kwetsbare groepen. Een ander deel van de reis stond in het teken van het krijgen van identiteitsdocumenten voor een cliënt van MOO die al heel lang probeert terug te keren. Zonder bevestiging van zijn identiteit en nationaliteit is dit echter tot nog toe onmogelijk gebleken. Hiervoor zijn in de geboorteplaats van cliënt het gemeentehuis, het ziekenhuis waar hij is geboren, de Koranschool en het lokale politiebureau bezocht. Deze zoektocht bleek het verhaal van cliënt te onderbouwen, maar heeft helaas geen officiële documenten opgeleverd. In algemene zin hebben we een beter beeld gekregen van de manier waarop in Ivoorkust de registratie van personen is geregeld.

We kijken positief terug op de kennis die we hebben vergaard, de partners die we hebben ontmoet en de ervaringen die we hebben opgedaan. We merken dat dit zeker relevant en waardevol is voor de terugkeertrajecten die we op dit moment samen met de DT&V en andere partners verder vormgeven. Tegelijkertijd is in sommige gevallen gebleken dat de benodigde zorg in het land van herkomst niet beschikbaar of toegankelijk is, wat ertoe heeft geleid dat de IND twee aanvragen heeft toegekend, mede dankzij de verzamelde informatie over (on) toegankelijkheid van zorg.

Vooruitblik 2024

- **M00 heeft het voornemen om ook in 2024** een aantal dienstreizen te plannen naar relevante landen van herkomst. Dit om concrete informatie te verzamelen over de aanwezigheid en toegankelijkheid van medische zorg. Deze informatie zal gedeeld worden met betrokken cliënten en alle relevante partners. We hopen hiermee bij te dragen aan een concretere invulling van terugkeerplannen.
- **M00 zal de opgedane contacten** uit eerdere dienstreizen verder ontwikkelen ten behoeve van terugkeer van onze cliënten. De opgedane kennis zal worden ingezet voor de ontwikkeling van een terugkeermethodiek ten behoeve van ernstig zieke ongedocumenteerden.
- **M00 zal ook het komende jaar aandacht vragen** voor de kwetsbare positie van de groep ernstig chronisch zieke ongedocumenteerden. Wij blijven de noodzaak van oplossingen op maat bepleiten. Binnen het Landelijk Medisch Overleg met het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt regelmatig gesproken over op- en afschaalopties. Wij zullen met name aandacht vragen voor de groep ongedocumenteerden met ernstige gedragsproblematiek.
- **M00 zal zich inzetten** voor voldoende opvangcapaciteit voor onze doelgroep in Nederland. Zo nodig dependances van M00 openen in Noord- en Zuid-Nederland.
- **M00 pleit ervoor** dat voor ernstig zieke ongedocumenteerden een gesloten opvangketen bewerkstelligd wordt. Dit met alle betrokken partners (CTP Veldzicht, M00, COA, LVV-gemeenten).
- **M00 zal zich inspinnen** om ook elders in Nederland de toegang tot GGZ-zorg te verbeteren.

Wij blijven de noodzaak van oplossingen op maat bepleiten

M00 pleit ervoor dat voor ernstig zieke ongedocumenteerden een gesloten opvangketen bewerkstelligd wordt

7 Raad van Toezicht

Vluchtelingen waren het gesprek van de dag in 2023. Door de recente politieke ontwikkelingen is het onderwerp actueler dan ooit. Politici, televisie en kranten berichten er dagelijks over. Maar wat vaak vergeten wordt, is dat we het over mensen hebben. Mensen met rechten, mensen met een verhaal. Mensen zoals u en ik. Het doet mij telkens weer beseffen waarom we ons als ASKV inzetten voor ongedocumenteerde asielzoekers. Iedereen heeft recht op een volwaardig bestaan en moet kunnen bouwen aan een toekomstperspectief, ook zij die (nog) geen verblijfsvergunning hebben.

De helft van alle cliënten die wij juridisch bijstaan krijgt alsnog een verblijfsvergunning. Dat vervult mij met trots en met verbijstering. Wanneer het reguliere voortraject bij de IND met accuratesse verloopt, zullen onze resultaten lager uitvallen. Het ASKV biedt directe dienstverlening en voert actie voor een beter vreemdelingenbeleid. Ik verwacht niet dat we snel overbodig worden, maar dat moet wel het streven zijn.

2023 was het eerste jaar met een vernieuwde toezichtstructuur. We zijn overgegaan van een structuur met een algemeen en dagelijks bestuur naar een Raad van Toezicht (RvT) met een directeur-bestuurder. Dit liep gelijk op met het aantreden van de nieuwe directeur-bestuurder Erik Rouw. De RvT kwam vier keer per jaar fysiek bij elkaar. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de jaarrekening en begrotingen vastgesteld. Samen met de directeur-bestuurder zijn er twee strategische sessies geweest met betrekking tot het meerjarenplan. Ook hebben we een zelfevaluatie gedaan en zijn er twee commissies opgezet: de auditcommissie en de remuneratiecommissie.

We kijken terug op een bijzonder jaar bij het ASKV. Het was een jaar waarin de interne organisatie flink is geprofessionaliseerd. De procedure voor de erkenning door het Centraal Bureau Fondsenwerving heeft ons veel gebracht. De laatste

puntjes worden nu op de i gezet. Er is daarnaast veel aandacht gegaan naar de bedrijfsvoering en de mensen binnen de organisatie. De processen binnen HR en financiën zijn volledig gedigitaliseerd, de organisatie heeft een eigen personeelsvertegenwoordiging gekregen en benodigde protocollen zijn ingebed in de organisatie.

Het ASKV blijft groeien. Zo zijn we een intensieve samenwerking aangegaan met het Harriet Tubman Huis, een stichting die opvang biedt aan ongedocumenteerde vrouwen en kinderen in Amsterdam-Zuidoost. We zoeken proactief naar verdere samenwerking met gelijkgestemde organisaties in Nederland.

Juist in een verhard politiek landschap is het belangrijker dan ooit dat we opkomen voor kwetsbare mensen in onze samenleving. En dit kunnen we alleen door de inzet van onze medewerkers, vrijwilligers en stagiaires. Ik wil hen dan ook ontzettend bedanken voor hun betrokkenheid en inspanningen. Zonder hen geen ASKV.

Rest mij nog jullie, donateurs, subsidiegevers en fondsbeheerders, maatschappelijke organisaties, partners, lokale en nationale overheid te danken voor de steun die we het afgelopen jaar mochten ontvangen. Alleen met jullie steun kan het ASKV zich elke dag hard maken om haar visie en missie te bereiken.

Namens de Raad van Toezicht

Judith Sargentini, voorzitter Raad van Toezicht

Samenstelling van de Raad van Toezicht

Leden RvT			Benoeming	Einde 1 ^e termijn	Einde 2 ^e termijn
Judith Sargentini	Voorzitter	Lid remuneratie-commissie	'december 2019	'december 2023	'december 2027
Gianni da Costa	Algemeen lid	Lid auditcommissie	'juni 2021	'juni 2025	'juni 2029
Jos Rutten	Lid met financieel profiel	Voorzitter audit commissie	'september 2021	'september 2025	'september 2029
Marq Wijngaarden	Lid met juridisch profiel		'juni 2022	'juni 2026	'juni 2030
Evert Bloemen	Lid met medisch profiel		'maart 2024	'maart 2028	'maart 2032

Dank aan alle medewerkers, vrijwilligers en stagiaires

Wat vaak vergeten wordt, is dat we het over mensen hebben

Dankwoord

Dankzij de bijdragen van donateurs, organisaties en instellingen kunnen wij mensen die ongedocumenteerd zijn helpen.

Wij zijn u daar zeer dankbaar voor!

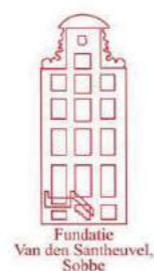
× Gemeente
× Amsterdam

Gemeente Utrecht

FONDS 21

VSBfonds,
iedereen doet mee

Colofon

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen biedt al meer dan 35 jaar zowel juridische als maatschappelijke hulpverlening aan mensen die ongedocumenteerd zijn. Daarnaast zorgt de organisatie ook voor opvang, psychosociale en medische begeleiding, cursussen en praktijkleertrajecten. Bovendien werkt de organisatie aan een rechtvaardiger beleid voor ongedocumenteerden via campagnes, onderzoek en lobby. Ook signaleert ASKV/Steunpunt Vluchtelingen landelijke trends en problemen, en brengt deze onder de aandacht van beleidsmakers, geïnteresseerden en belanghebbenden.

Fotografie: Catharina Gerritsen, Noël van Veen, Inge van Veen, Driss Abbas / Frammer Framed, Betül Ellialtioglu / Frammer Framed
Fotografie cover: Inge van Veen Redactie: Iris van Eijck, Katrien de Klein Vormgeving: Wietske Rodenhuis

©2024 ASKV/Steunpunt Vluchtelingen

Chris Lebeauststraat 4
1062 DC Amsterdam

Tel: 020 627 2408

www.askv.nl

ASKV/Steunpunt Vluchtelingen
Chris Lebeastraat 4
1062 DC Amsterdam

Wil je op de hoogte blijven? Volg ons dan op [LinkedIn](#), [Facebook](#), [Twitter](#) of [Instagram](#).
Of abonneer je op onze [nieuwsbrief](#).